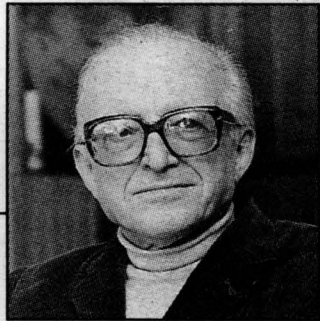

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Ramon Calsina

Tant de bo que sàpiga expressar amb encert el que vaig a dir, o que se'm concedeixi el benefici d'ésser justament interpretat. La mort deprimeix sempre i quan es tracta de la desaparició d'una persona estimada, d'un amic admirat o d'algú que ens ha influït per bé al llarg de molts anys, el sentiment és de profunda desolació.

En aquest punt se centra l'aspecte delicat del que vull manifestar: la mort d'en Ramon Calsina em va causar un sentiment gairebé d'enveja, la pena pel seu traspàs adquirí un caient especial, com si es tractés de la concessió definitiva d'un premi del tot merescut i ben guanyat. En Calsina va morir als noranta-un anys, i fins pocs dies abans de la seva mort es dedicà plenament a la passió de pintar. La seva família ha compartit sense reserves, i fins al final, la devoció pel destí que ell es va triar.

En l'edat de les persones, deu anys de diferència són molts en la joventut i pocs en la vellesa. En 1931, jo era deixeble de l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona, i en Calsina ja n'havia esdevingut professor de l'assignatura de colorit, composició i procediments pictòrics. Jo tenia aleshores dinou anys i a en Calsina li faltava poc per fer-ne trenta, ja havia complert el servei militar i començava a tenir prestigi. En aquell moment, l'escletxa generacional entre ell i jo era notable, però encara hi havia més que això: ell ja tenia un renom i jo amb prou feines comptava amb un nom.

L'època era més aviat austera, i en Calsina, com a professor, ostentava l'afegitó d'*ajudant meritori*, que significava l'honor de treballar per amor a l'art (molt ben aplicat en aquest cas), sense cobrar sou. S'encarregava de les classes nocturnes de l'especialitat esmentada, amb la dedicació i l'entusiasme que sempre va posar en la seva feina, sobretot si es relacionava amb pinzells. En Calsina s'aturava davant dels cavallets de cada alumne, els feia assenyades observacions i, a vegades, agafava la paleta i retocava el treball de l'e-

ducand. No he oblidat mai una sessió en la qual teníem per model un bodegó improvisat amb un gerro i un plat de ceràmica de Manises, sobre un fons de draperia. Jo era un alumne aplicat —d'aquells que s'hi fixen molt, però no brillen— i feia un treball d'una irritant minuciositat, no em deixava cap punt ni cap ratlla. En Calsina es va mirar la meva obra durant una estona i, finalment, va exclamar:

—Noi, a tu no sé què dir-te. Si fossis xinès, potser se m'acudiria alguna cosa. Però com que no ho ets, ves fent... A veure com ho acabes!

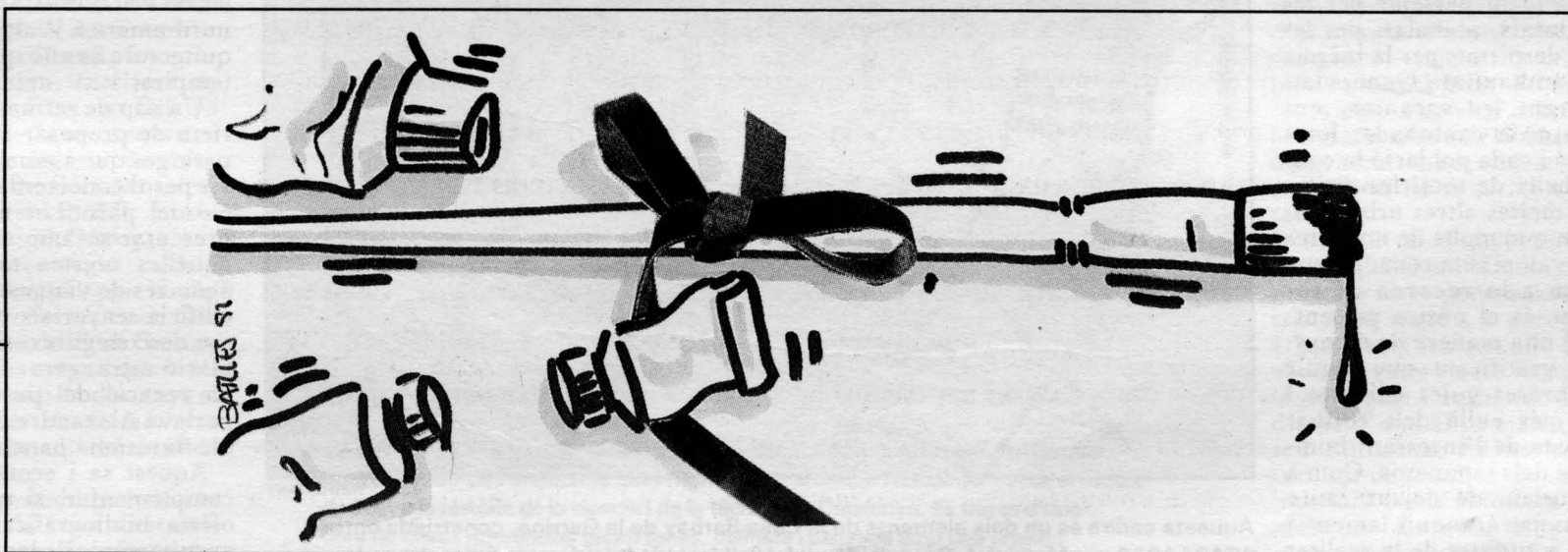
Transcrit així, a tan llarga distància en el temps i sense mostres a la vista, potser no s'entendrà el sentit d'aquestes paraules. Però dono fe que en Calsina tenia raó i fou una d'aquelles ocasions en les quals un mestre assenyala a un deixeble el peu que el fa coixejar.

Hi ha un fet que considero evident i que crec que no s'ha remarcat mai. En aquella època, l'Antoni Clavé era un alumne de Llotja. Començava a distingir-se pels seus magnífics cartells —que havien de procurar-li una fama precoç—, i jo m'atreviria a dir que els cartells d'en Calsina, paradoxalment menys coneguts, li obriren una gran finestra. I posats en el terreny de les especulacions, no dubto a afirmar que a tots els qui vam tenir un contacte professional o de mestratge amb en Ramon Calsina, ens n'ha quedat el benefici del seu exemple. Fou tenaç, honest amb el seu concepte de l'art i fidel a allò que creia.

Penso que és per això que la seva esposa, els seus fills i els seus néts —i amb ells tots els seus amics— vam acomiadar-lo amb un posat serè, amb la consciència de rendir tribut a una llarga vida feliçment aprofitada. Una vida, com he dit abans, del tot envejable.

Queda pendent de fer-li tota la justícia que va merèixer com un dels artistes més importants que ha donat el nostre país. Tenim temps, però seria trist deixar-ne transcórrer massa.

Pere Caldey

TONI BATLLES